

Література

1. Ручка А. Особенности системной трансформации современного украинского общества / Ручка А. // Современное общество. – 1994. – № 4. – С.14–18.
2. Штомпка П. Соціологія. Теорія сучасного суспільства. / Штомпка П.; [пер. с польск. С. М. Червоной]– М. : Логос, 2005. – 664 с.

О. С. Ляцук

м. Київ

ДО ПИТАННЯ ПРОФІЛАКТИКИ ШКІДЛИВИХ ЗВИЧОК У МОЛОДШИХ ПІДЛІТКІВ ШКІЛ-ІНТЕРНАТІВ

Анотація. Розглянуто питання профілактики шкідливих звичок у молодших підлітків шкіл-інтернатів.

Ключові слова: профілактика, шкідливі звички, молодші підлітки.

На сучасному етапі розвитку педагогічної науки активно розглядаються проблеми збільшення кількості різноманітних форм шкідливих звичок серед дітей та можливості їх профілактики. Актуальними залишаються заходи щодо запобігання шкідливим звичкам: курінню, алкоголізму, вживанню наркотиків.

Вживання підлітками психоактивних речовин порушує процес гармонійного розвитку особистості, негативно впливає на фізичне, емоційне, інтелектуальне здоров'я молодої людини.

Проблеми запобігання і профілактики формування у школярів шкідливих звичок піднімаються в працях Т. Гурлевої, В. Запорожченка, І. Козубовської, Д. Колесова, Н. Максимової, В. Оржеховської, О. Пометун, М. Фібули та ін. Більшість цих авторів зазначають, що причиною цього явища є негативний життєвий досвід молодшого підлітка, помилки в шкільному та сімейному вихованні.

Необхідно зазначити, що такі явища, як наркоманія, токсикоманія, алкоголізм, куріння – найпоширеніші проблеми в молодіжному середовищі.

Сьогодні, на жаль, помолодшала вікова група дітей, котрі пробують курити цигарки і вживати алкогольні напої. Проблема дитячого куріння стає все гострішою.

Усе більше неповнолітніх виявляються втягненими в куріння зі шкільної лави. Сучасні дослідження свідчать про те, що до шкідливих звичок і залежностей схильна значна частина молодших підлітків.

Результати дослідження Т. Федорченко свідчать, що в Україні сьогодні налічується більше 70 тисяч хронічних наркоманів, серед них майже 5 тисяч неповнолітніх [5, с. 47].

Педагогічний словник вказує, що термін “профілактика” (від грецької *prophylaktikos*) – це система заходів запобігання захворюванням [4].

Особливого значення в організації профілактичної роботи в школі-інтернаті набуває принцип особистісно орієнтованого підходу (В. Сухомлинський), згідно з яким педагогам необхідно сприймати кожную дитину як неповторну особистість.

Школа-інтернат як освітній заклад має сьогодні низку специфічних

проблем. Як зазначає О. Дорогіна, нині, незважаючи на певні здобутки в розвитку системи опіки дітей, позбавлених батьківського піклування, в організації навчально-виховного процесу в загальноосвітніх школах-інтернатах мають місце численні недоліки: відсутність органічного поєднання опіки і виховання; намагання успішно організувати освітню функцію, надаючи другорядного значення вихованню; недотримання вимог принципу адекватності змісту і засобів виховання соціальної ситуації, в якій здійснюється виховний процес; недостатнє врахування індивідуальних особливостей учнів; низький рівень спеціальної професійної підготовки педагогічних кадрів інтернатних закладів, відсутність у них психологічної готовності до роботи з важковиховуваними дітьми в умовах школи-інтернату. Усі ці проблеми потребують термінового вирішення [3, с. 7].

Соціальне сирітство дуже негативно впливає на формування особистості дитини, її психічних станів, процесів. Воно порушує емоційні зв'язки дитини з довкіллям, зі світом дорослих, однолітків, які розвиваються в більш сприятливих умовах, спричинює вторинні порушення фізичного, психічного та соціального розвитку. У дитини, відірваної від батьків, яка перебуває в школі-інтернаті, знижується загальний психічний тонус, порушуються процеси саморегуляції, домінує негативний настрій. У більшості дітей розвивається відчуття тривоги й невпевненості в собі, зникає зацікавлене ставлення до світу, погіршується емоційна регуляція, емоційно-пізнавальна взаємодія та, як результат, гальмується інтелектуальний розвиток [2].

Описані характеристики часто є причиною відсутності соціальної відповідальності дітей за свої вчинки, правового нігілізму, який зазвичай переростає в асоціальну поведінку. З метою запобігання таких процесів вважаємо за необхідне здійснювати профілактику шкідливих звичок серед дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

До педагогічно цінних напрямів профілактичної роботи належать: організація профілактики, яка полягає у своєчасному виявленні дітей, схильних до вживання наркогенних речовин, та масовому залученні їх до роботи різноманітних гуртків, організація педагогічної просвіти дітей, проведення лікування дітей та створення здорового мікросоціуму.

Профілактика шкідливих звичок молодших підлітків шкіл-інтернатів обов'язково передбачає застосування методів педагогічної діагностики, спрямованої на глибоке вивчення як усього виховного процесу в колективі, так і процесу саморозвитку особистості кожного вихованця окремо. Досвідчений педагог повинен застосовувати діагностику для прогнозування діяльності учнів, щоб своєчасно внести необхідні корекції: підсилити бажані і нейтралізувати негативні тенденції розвитку особистостей [1].

Питання профілактики шкідливих звичок серед молодших підлітків шкіл-інтернатів, на наш погляд, повинне передбачати:

- урахування вікових і структурних особливостей динаміки поширення шкідливих звичок;
- корекцію фізичного і морального здоров'я та оптимальне використання засобів фізичної культури і спорту з метою профілактики шкідливих звичок у

дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, різних вікових груп;

– створення сприятливих і привабливих для дітей “групи ризику” форм дозвілля, корекцію їхньої мотиваційної сфери; медико-психологічні аспекти формування здорового способу життя;

– вивчення особистісних особливостей дітей з девіантною поведінкою і їх адаптацію до сучасних суспільно-соціальних відносин;

– розроблення засобів і методів педагогічного впливу, виходячи з інтересів і потреб учнів з подальшим їх використанням у процесі фізичної і соціальної реабілітації.

В основу профілактичної роботи з дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування, які схильні до шкідливих звичок, має бути покладений комплексний соціально-педагогічний підхід. Комплексність вирішення проблем залежності від шкідливих звичок потребує всебічного впливу насамперед педагогів.

Література

1. Власова О. І. Педагогічна психологія : навч. посібник. – К. : Либідь, 2005. – 400 с.
2. Діти і соціум: Особливості соціалізації дітей дошкільного та молодшого шкільного віку : монографія / А. М. Богущ, Л. О. Варяниця, Н. В. Гавриш, С. М. Курінна, І. П. Печенко ; наук. ред. А. М. Богущ ; за заг. ред. Н. В. Гавриш. – Луганськ : Альма-матер, 2006. – 368 с.
3. Дорогіна О. В. Особливості превентивної роботи з важковиховуваними дітьми молодшого шкільного віку в загальноосвітніх школах-інтернатах : автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.07 “Теорія і методика виховання” / О. В. Дорогіна ; Тернопільський національний педагогічний ін-т ім. Володимира Гнатюка. – Тернопіль, 2004. – 24 с.
4. Педагогічний словник / [за редакцією дійсного члена АПН України М.Д. Ярмаченка]. – К. : Педагогічна думка, 2001. – 514 с.
5. Федорченко Т.Є. Кроки до здоров'я (профілактика вживання неповнолітніми наркотичних речовин) . навч.-метод. посіб. / Т. Є. Федорченко. – К. : ХІК, 2003. – 152 с.

Т. П. Пернарівська
м. Ірпінь

ВПЛИВ ПОЗААУДИТОРНОЇ ВИХОВНОЇ РОБОТИ НА ФОРМУВАННЯ У СТУДЕНТІВ ГАРМОНІЙНИХ ВІДНОСИН

Анотація. Подано результати констатувального етапу експерименту щодо впливу позааудиторної виховної роботи на формування у студентів гармонійних відносин.

Ключові слова: гармонійні відносини, констатація, позааудиторна виховна робота, студенти.

Гармонійні відносини – це відносини, які є комфортними для обох сторін. Коли у стосунках одна сторона отримує більше, а друга менше, виникає дисбаланс. Чим більша різниця, тим менше шансів на те, що такі відносини триватимуть довго. Коли у стосунках є гармонія, їхня цінність для кожної сторони однакова, так само як є однаковою зацікавленість сторін у їх збереженні.

Відносини між людьми складаються гармонійно в тому випадку, коли в кожного є якісь інтереси, якась мета, напрям, в якому рухається людина. Створення гармонійних відносин між людьми передбачає вміння розуміти